

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:

Joe Siple

THE FIVE WISHES OF MR. MURRAY MCBRIDE

Copyright © 2018 by Joe Siple

All rights reserved.

This edition published by arrangement with Montse Cortazar Literary Agency (www.montsecortazar.com)

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04709-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

PET
ŽELJA
gospodina
Makbrajda
DŽO SIPL

Prevela Jovana Palavestra

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

*Džonu Siplu, mom ocu, koji me je naučio
istrajnosti, pokazavši mi da je savršenstvo
nemoguće dostići. Zauvek ću mu biti zahvalan.*

PREDOGOVOR AUTORA

POVODOM PET GODINA
OD OBJAVLJIVANJA

Pre pet godina, kada je knjiga *Pet želja gospodina Makbrajda* izašla, moj život se drastično promenio. Ali nisam to shvatao u narednim mesecima.

Tradicionalno, uspešne knjige stignu uz buku. Velika izdavačka kuća promoviše izlazak, knjižare u celoj zemlji joj daju prostor u prednjem delu radnje, a autori idu na turneje, sve sa ciljem maksimiziranja tih prvih nedelja ili meseci. Jer, ako knjiga ne krene dobro na početku, verovatno nikada i neće.

Ali dobri stari Mari Makbrajd rešio je da bude lukav.

Pet želja gospodina Makbrajda objavila je mala izdavačka kuća (*Black Rose Writing*) uz malo pompe. Kada je dan izlaska došao, zajedno sa mojim „autorskim primercima“ u pošti, nisam slavio značajno postignuće i započeo turneju. Pošto niko osim mojih najbližih prijatelja i porodice nije kupio knjigu, zadržao sam suze i stavio knjige – još uvek u kutiji u kojoj su stigle – u prostor za odlaganje u podrumu i pokušao sam da zaboravim na njih. Pokušao sam da se pravim da Mari, Džejson i njihove želje nikada nisu ni postojali. Da

pustim SHD i Tigan Rouz Mari Aterton. Jer je bilo očigledno da niko ne želi da čita priču koju vi sada držite.

Ali uskoro ću saznati razliku između toga da niko ne želi da je čita i niko ne zna za nju.

Promena je bila spora. Takmičenje ovde, nagrada tamo. Dobra kritika ovde, gomila prodana tamo. Bilo je nečega zadovoljavajućeg u organskoj prirodi toga. Ova priča morala je da se dokazuje iznova i iznova. Oko godinu dana nakon što je knjiga izašla, mogao sam da odem na *Amazon* i da čitam nove recenzije svakog dana, od kojih je većina bila pet zvezdica. Jedna starija žena napisala je da je pročitala priču i našla razlog da nastavi da živi, a majka deteta kojem je transplatovano srce zahvalila mi je jer je osetila prisustvo svog sina, koji je u međuvremenu preminuo, a javili su se i mnogi drugi koje je priča dotakla. Ove recenzije učinile su sve vrednim, čak i kada se broj prodatih knjiga merio stotinama. Ali s vremenom, uz malo više od usmenih preporuka, reklama na *Amazonu* i *Fejsbuku* i podršku mog izdavača, priča je našla svoje noge. I počela je ludački da trči.

Napisao sam ovu priču nedugo nakon što je moj otac preminuo. Voleo bih da je doživeo da je pročita. Bio sam veoma blizak sa svojim tatom i njegova smrt je bila srceparajući šok sa kojim nisam bio spreman da se nosim. Shvatio sam da žalim jer sam ga retko viđao u godinama neposredno pre njegove smrti – zbog mojih odluka, ne njegovih. Na mnogo načina, shvatio sam da bih želeo da sam bio bolji sin. Pisanje ove priče bilo je moja terapija, i moje ispaštanje. Nekoliko ljudi me je pitalo kako sam ja, kao četrdesetogodišnjak, mogao da tako ubedljivo pišem glasom stogodišnjaka. Mislim da je to jer sam zbog smrti svog oca ostario. Moja duša, ako ne moje telo.

Nedostaje mi svakog dana. Osećao sam da je značajno posvetiti baš ovu priču sećanju na njega. Volim da mislim da bi bio ponosan da kaže da ju je napisao njegov sin.

Pet želja gospodina Makbrajda

Ovu priču nikada neće pomešati sa Šekspirom ili Vitmanom, i ne bih mogao da pišem prelepa književna dela naših najboljih pisaca današnjice čak i kada bih pokušao da budem kao oni. Ali neporecivo je da se nešto u vezi sa ovom jednostavnom pričom povezalo sa mnogo ljudi.

Džo Sipl, 2023.

*Centar za scenske umetnosti Džon F. Kenedi
Vašington*

Svaki mađioničar koji nešto vredi reći će vam da postoji lažna magija, ali i ona prava.

Pomoću lažne magije zarađujemo za život. To je magija koju publika plaća da vidi, sasvim svesna da to nije ništa sem puke iluzije i veštih prstiju. Činimo da novčanice od sto dolara nestanu. Dižemo pomoćnike da lebde u vazduhu. Ponekad nekoga iz publike presečemo napola i nekim čudom ga vratimo u prvobitno stanje.

Ali u pravu stvar, pravu magiju, mnogi mađioničari više ne veruju. Smatraju da su otkrili sve tajne i naučili sve trikove.

Ja u takve ne spadam. U životu sam prisustvovao magiji. Onoj pravoj. Znam da postoji.

„Prospero, nastupaš za petnaest minuta!“

Doziva me čovek koji je proteklih nekoliko dana povezan sa mnom kao pupčanom vrpcom. Zove se Majls, iako sebe naziva isključivo „Prosperovim biografom“. Ja tvrdim da sam sa trideset godina previše mlad da bih imao biografu, ali Majls nastavlja da šepa pored mene hobitskim korakom i sa nekoliko podvoljaka, insistirajući da

je najsrećniji čovek na svetu jer „može da bude sa najboljim mađioničarem u istoriji“.

To, razume se, nije tačno. To da sam najbolji mađioničar. Ne sa izvođačima poput Dejvida Koperfilda i Krisa Ejndžela. I zar Majls nikada nije čuo za tipa po imenu Hudini?

„Molim te, pričali smo već o ovome“, kažem Majlsu. „Zovi me Džejson. Prospero je rezervisano za pozornicu.“ Usne mu se savijaju nadole tako nisko da mu dodiruju prvu bradu. Obojica znamo da će nastaviti da me zove Prospero i isključivo tako. „Nebitno“, kažem. „Petnaest minuta?“ Skeniram prostor iza pozornice. Nekoliko ljudi trčkara okolo – jedan na točkićima gura tanker sa vodom od skoro četiri hiljade litara iz kog ću neobjašnjivo pobeći iako sam vezan lancima debljine osam centimetara... drugi priprema nekoliko ogledala i namešta ih tako da se žena koja stane ispred njih više neće videti. Znam da bi trebalo da završavam sa pripremanjima, ali noćas me ta pomisao prestravljuje. „Mogu da odvojim vreme za jedno ili dva pitanja na brzaka“, kažem, odugovlačeći.

Majls zabija bucmastu šaku u sve džepove – sportski kaput, pantalone, a posle i u džepić na majici, iz kog vadi diktafon. Slučajno laktom udara o zavesu, na šta se podiže prašina i pada na smoking koji samo što sam uzeo sa hemijskog čišćenja. Trljam nos i potiskujem kijanje.

Majls pritiska dugme i mašina ispušta istovetan pisak koji neprestano slušam poslednjih nekoliko dana. Progovara glasom koji podseća na voditelja i nabira guste crne obrve. „Po rečima samog mađioničara, ovo je najvažnija noć u njegovom životu, i za manje od petnaest minuta pojaviće se na pozornici u oblaku dima. Prospero, gospodar nemogućeg, najveći iluzionista u istoriji, okreće se ka meni i kaže...“

Stavljam ruku preko diktafona i naginjem usne u stranu. „Molim te“, kažem. „Nemoj ništa previše komplikovano. Večeras mi je veoma bitna noć.“

Publika nastavlja da ulazi u redovima. Iščekivanje raste kao na vrhuncu magičnog trika. Ne nosim sat – ruke moraju da mi budu gole od zgloba do lakta – ali žamor okupljenih služi mi kao štoperica do početka. Ponovo proveravam iza zavese i gledam dva prazna sedišta. Prvi red, tačno u sredini, tako blizu bine da ću maltene moći da ih dodirnem posegnem li ka njima.

„Zašto stalno gledaš tamo?“ pita me Majls. „Opet u ona dva sedišta? Ona što su rezervisana?“

Ispravljam leptir-mašnu i vraćam zavesu ispred nas. „Da.“

„Za porodicu?“

Uzdišem duboko i sa kajanjem. „Porodicu nisam video nekoliko godina.“

Znam da umire od želje da me pita zašto, ali odoleva. „Za koga su onda sedišta?“

Diktafon je pružio ka meni tako da mi maltene dodiruje usne. Pravim korak unazad, ali on se oslanja na prste kako bi mi snimač držao pred usnama.

„Neki moji veoma stari prijatelji“, kažem. „Zbog njih je ova noć tako važna. Zapravo, zbog njih sam i počeo da se bavim magijom.“

„Nikada mi nisi pričao o tome“, kaže Majls. „O tome kako si počeo da se baviš magijom.“

„Nisam?“ Ta pomisao me zbunjuje. Ovaj čovek me tri dana ne ispušta iz vidokruga. Posmatrao je moje trikove iz svakog mogućeg ugla, postavljao mi svako moguće pitanje po pet puta. Naširoko smo pričali o nagradama koje sam osvojio, majstorima koji su me podučavali i raznim veštinama potrebnim za iluzije i trikove. Je li moguće da mi nije postavio najjednostavnije, najbiografskije moguće pitanje – kako sam počeo da se bavim magijom?

„Duga je to priča“, kažem.

„Ali svet mora da je čuje.“

Razmišljam o dva upražnjena sedišta, tu ispred mene, i shvatam da je Majls možda u pravu. Njihove priče zaslužuju da budu ispričane. „U redu“, kažem. U jednakoj meri pripremam se kako za strah, tako i za radoznalost, pitajući se da li ću imati snage da završim priču.

Pretpostavljam da ću pokušati taj trik kad za njega dođe vreme.

Ignorišem sve veći žamor publike i pronalazim dve stolice na rasklapanje naslonjene na zid na samom kraju bine. Postavljam ih pored zavese i Majls i ja sedamo tako da nam se kolena skoro dodiruju. Trudim se da se ne brinem oko toga da li ću izgužvati smoking.

„Kada sam bio mlad, imao sam tu sreću da upoznam jednog neverovatnog i mudrog starca, i milu ali energičnu mladu devojkicu. Taj čovek me je naučio, a da toga nisam bio ni svestan, šta to znači živeti život smisleno i punim plućima. A voleo bih da verujem da sam mu ja zauzvrat dao priliku da se priseti mladosti. Što se devojkice tiče... ona mi je pružila čak više.“

Majls je iskolačio oči ka meni, a vilica mu se isturila u iščekivanju. Verovatno očekuje moju ljubavnu priču. Malo seksa da začini knjigu. Ali ono što mogu da mu ponudim prevazilazi takve stvari.

„Zvala se Tigan Rouz Mari Aterton. A on gospodin Mari Makbrajd.“

Razmišljam kako je sve to počelo. Kako sam upoznao jednog starog čoveka, sasvim slučajno, makar mi se tako učinilo u tom trenutku, i kako mi se život zauvek promenio.

„Upoznao sam ga za njegov stoti rođendan...“

PRVO POGLAVLJE

*Mari Makbrajd,
Lemon Grouv, Illinois
Dvadeset godina ranije*

Kornfleks. Svakog jutra, već duže no što je ovaj matori mozak u stanju da se seti. U svakom slučaju, još otkad je Dženi umrla. Bled, bljutav i ogavan. Ali nisam ja jedan od onih izbirljivih koji za svaki obrok moraju da jedu kavijar. Nikada i nisam bio takav.

Zurim u kornfleks kao da mi je odvažan protivnik. Pokušaću da ga žvaćem i gutam, a on da me ubije svojom bezukusnošću. Neka pobedi bolji.

Rođendan mi je – velikih sto godina – ali samo me podseća to da više nemam nikoga na ovom svetu. Nemam porodice, sem jednog pohlepno unuka koji me retko kad posećuje. Nemam prijatelja, sem kasirke u supermarketu sa mindušom u nosu – šljaštećim obručem u koji ne mogu a da se ne zablenu. Nisam ponosan na to, ali na taj spisak prijatelja želim da uključim i svog internistu, doktora Kitona. Zašto bi inače insistirao da me pregleda na rođendan! Bacam pogled na sat i vidim da ću zakasnuti na pregled, ali šta me briga! Kad zađete u moje godine, niko i ne očekuje bogzna šta od vas.

Revnosno mrvim tabletu – treba mi samo jedna. Nisam jedan od onih staraca kojima je potrebno dvadeset tableta na dan. Sipam je u kornfleks i polako dobijam bitku, doduše, uz dosta muke. Izgleda da ću poživeti još jedan dan. Makar će doktoru Kitonu biti drago zbog toga.

Obučen sam još od četiri ujutru, jer san ne pada na oči lako kao nekada. Ako mene pitate, to je naopak. Čovek mojih godina trebalo bi da može čitav dan prespavati ako mu tako dođe. Smatram da sam to zaslužio. A klinci danas mogu da spavaju poput beba, iako su taman na vrhuncu života. Video sam jednom momčića jednog – delovalo mi je da mu je nekih dvanaest godina – kako je prespavao čitavu uskršnju misu. Krenuo sam da psujem sebi u bradu i morao sam kasnije da se zbog toga ispovedim ocu Džejsmu. Ali dobri otac se samo nasmejao. Nisam neko ko preispituje postupke božjeg čoveka, ali, iskren da budem, to mi se i nije dopalo.

Živim samo na dva bloka od ordinacije doktora Kitona, tako da peške stižem tamo za nekih pola sata. Stavljaju me samog u sobu i doktor upada u nju koji minut kasnije. Deluje zadovoljno što me vidi. Pita me kako sam stigao ovamo, a kad mu kažem da sam došao peške, samo što ne poleti. „To je obična šetnja“, kažem mu. „Onog dana kad ne budem mogao da šetam, tad ću se predstaviti Svetom Petru.“

Noge mi vise preko stola za pregled, isto kao što su mi visile po ordinacijama kada mi je bilo osam, trideset osam i osamdeset osam. Sve po starom.

„Iznenadujuće ste zdravi“, ponavlja doktor iznova i iznova. „Imate srce pedesetogodišnjaka.“

Zgodno zaboravlja da pomene pluća koja rade isključivo zahvaljujući mom jutarnjem ritualu kornfleksa sa udrobljenom tabletom koja mi spasava život. Ponekad sa tostom i džemom pride, kad me spopadne avanturistički duh, ali to se ovih dana dešava sve ređe. Prevelika je to rabota.

„Razmišljam o dvadeset drugom“, kažem. Nema potrebe da mu objašnjavam. Zna da pričam o tableti. Zapravo, prestao bih da je uzimam pre godinu i po dana da nisam osećao kao da sam na neki način izneverio doktora. Ne volim da razmišljam o tome koliko bi se on loše osećao. Verovatno bi krivio samog sebe. Ali to ne znači da ne mislim to ozbiljno. Već neko vreme znam da neću doživeti da vidim novi vek. Ispostavlja se da samo neću doživeti 1998. Ništa strašno.

„Ne šalite se sa tim, Mari“, kaže doktor. „Pričali smo već o tome, sećate se? Ako ne uzmete tabletu, pluća će vam se brzo napuniti vodom. Ugušićete se za nekoliko sati. Zvuči li vam to kao nešto što biste želeli?“

Pokušavam da mu dam odgovor koji želi da čuje. Stvarno. Ali ne mogu ništa sem da frknem, možda i ispustim koji gas dole. „A šta je sa poslom?“, pita me. „Zove li vas Brandon? Jeste li išli na snimanja u skorije vreme?“

„Na nekoliko, da znate“, kažem. „Pre nekoliko nedelja zvala me je kompanija za proizvodnju sijalica. Nekoliko različitih reklama za ovsenu kašu. I još jedna, ali sad ne mogu da se setim koja. A da, za šampon. Da li mi verujete da su hteli da snimam reklamu za šampon?“

Doktor ispravlja kravatu i potiskuje osmeh. Ako mene pitate, doktori bi trebalo i dalje da nose bele mantile. Neki red mora da se zna. Gleda ono malo pramičaka kose što mi štrče sa strane. „Što ste im vi bili potrebni?“

„Hteli su samo da zurim u jednog mladog momka sa gustom crnom kosom. Hiljadu fotografija su napravili kako sedim tamo i gledam u momka – rekli su mi da glumim sa većom *čežnjom*. Kao da ja mogu uopšte da čeznem za kosom nekog muškarca! Onda su mi dali dvesta dolara i rekli da idem. Ako ste hteli da me ubedite da ne uzimam tabletu, tim biste se skoro obezbedili.“

Doktor diže ruke kao da se predaje. „U redu, Mari. Bez reklama za šampone. Ali slušajte. Morate malo među ljude. Fizički ste u čudesno

dobrom stanju, ali...“ Posmatra me na način na koji me mnogi gledaju ovih dana. Sa sažaljenjem.

„Ali šta, doco?“ kažem čekajući ga.

„Koliko je prošlo? Osamnaest meseci?“

Pokušavam da držim spuštene oči, ali pogled mi leti preko naočara ka doktorovoj tabli koju je prekrilo božićnim čestitkama, slikama beba i unučića. Pravi oltar. Pacijenti dele svoj život sa doktorom Kitionom. Na samom vrhu zabodena je slika mene kako ljubim najlepšu ženu na svetu. Nas dvoje smo ispod naslova koji glasi *Lokalni par u braku osamdeset godina*. S mukom gutam knedlu i krivim kornfleks za to. „Sledećeg utorka biće osamnaest meseci.“

„Siguran sam da bi Dženi volela da budete srećni. Da imate prijatelje. Jeste li upoznali ikoga novog otkad je ona preminula?“

Kopam po uglu nosa, jer sam prestar i nikoga više ne zanima što to radim. „Ima jedna kasirka u radnji“, kažem, proučavajući grumenčić na prstu. „Uvek mi se smeška, čak i kada zurim u njenu mindušu u nosu, ili kad brojim sitno, a iza mene se stvara red. Zašto više niko ne koristi novac?“

Doktor Kiton ignoriše moje pitanje. I moj odgovor, kad smo već kod toga. „Postoje organizacije za penzionere, znate? Možda biste mogli da se pridružite onoj grupi koja se svako jutro nalazi u *Mekdonaldu* na kafi. Ustajete dovoljno rano da se nacrtate tamo u sedam, zar ne, Mari?“

U sedam? Šta sve ne bih dao da spavam do sedam. Ne znam kako da mu odgovorim a da ne uvredim svoje vršnjake, pa mu prosto kažem šta mislim. „Svi su tamo prestari.“

Nisam siguran šta je tu smešno, ali doktor se smeje gleno i dugo. „A vi želite da budete okruženi mladošću?“ kaže. „Ljudima koji su istih godina kao vi duhom, ako ne i telom. Da li sam vas dobro razumeo?“

„Moj duh ovih dana i nije tako mlad“, kažem. Shvatam da je mladost bila... moj matori mozak nije brz kao nekada. *Osvežavajuća*. To je reč koja mi treba. Mladost je osvežavala.

Doktor ispod stola vadi kolačić sa svećicom. Pali je mirnijim rukama nego što su moje ovih dana. „Jedna sveća“, kaže. „Za mog omiljenog stogodišnjaka.“

Lep gest s njegove strane. Nije morao. Mogao je samo da me pregleda na petnaestak minuta i pređe na sledeću matoru drtinu. Ali ja nisam to za njega. Stvarno mu nešto značim. Međutim, nemam snage da zalepim osmeh na lice.

Udišem sav vazduh koji mogu u pluća i puštam ga svog odjednom. I dalje nije dovoljno da ugasis sveću, ali srećom nešto pljuvačke mi izlazi iz usta i sleće pravo na plamen. „Davno sam ja bio mlad“, kažem dok sveća cvrči.

Reći mi lete kroz prostor i rastaču se na vlažnom letnjem vazduhu. I na čistom vazduhu, jer je Lemon Grouv na dobrim šezdesetak kilometara od Čikaga.

„E pa imam poruku za vas“, kaže doktor napokon. „Od Brandona. Kaže da mu nijednom niste uzvratili na poziv još od reklame za šampon i da je nepristojno to što ignorišete svog agenta. Da ne pominjem da ispadam loš jer sam vas ja spojio.“ Doktor me gleda kao da sam dete koje smeru da pošalje u ćošak. „Iako ne planiram da postanem vaša sekretarica, kaže da ima još nešto za vas. Čas likovnog u višoj školi. Možda je to baš ono što vam je potrebno, Mari. Održava se danas po podne.“

Pružam mi parče papira sa imenom zgrade i brojem učionice. Uzimam ga i stavljam u prednji džep košulje. „Razmisliću.“

Na to se doktor pomalo mršti. Naslanja se ka meni, sa laktovima na kolenima. „U redu, biću otvoren prema vama, Mari. Ako se nešto ne promeni – i to uskoro – umrećete kao jadni starac. Tužan i sam.“

Bogami, doktor ne uvija. Više bih voleo da je rekao nešto poput: *Živeo si dugim i lepim životom, umesto: jadan, tužan i sam*. Te reči mi nisu baš legle. Stvarno me teraju da poželim da učinim nešto povodom toga – oduvek sam neko ko rešava probleme. Ali ovaj problem je jedinstven:

Kako čovek star i oronuo kao ja uopšte može naći razlog da živi?

DRUGO POGLAVLJE

Razmišljam da li da uveče odem na čas likovnog koji mi je predložio doktor Kiton. Stvarno to uzimam u obzir. Ali sama pomisao na to me zamara. I opet shvatam da sam samo puka vreća kostiju. Jadan, tužan i sam. To je jedino u vezi s čim je doktor Kiton bio u pravu.

I tako donosim odluku. Neću da čekam do dvadeset drugog. Ako svet nema koristi od mene, onda nemam ni ja koristi od njega. Uostalom, ne znam ni što se ovoliko dugo držim. Kada je Dženi preminula, sutradan sam odmah pomislio da ne uzmem tabletu. Ali zbog nje i zbog doktora Kitona prosto nisam bio u stanju. Ali doktor će preboleti, a i Dženi odavno više nema. Jedino što želim jeste da je ponovo vidim, a to se neće desiti dok se još vrzمام ovuda.

I tako donosim odluku da umrem. Jedini problem je to što neuzimanje tablete ne funkcioniše isto kao pištolj ili konopac, a nijedno od ta dva ne smem da koristim jer je samoubistvo greh. Tako da ipak moram izdržati do sutra i sačekati da telo obavi svoje. U međuvremenu, verovatno bi trebalo da uradim šta mi je doktor rekao, prosto da me ne bi grizla savest. I tako, umesto da odem kući i ostanem sa dobrim delom dana koji moram da pregrmim, stojim ispred klinike i razmišljam šta da radim sa preostalim satima na ovom svetu.

Razume se, mogao bih da ih prespavam i onda odem na čas likovnog. Ali ne mogu a da ne razmišljam o doktorovoj primedbi o